

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Sukot

Izrael više nema vinograda, a ipak njegov vječni zakon i sad još nalaže djeci toga naroda, da svetkuju slavu berbe. Narod koji svetkuje slavu berbe, i ako nema gdje da bere grožđa, steći će i mora da opet siekne stare vinograde svoje. Kolike li uzvišene neumoljivosti zakona! Koliko li čelične poslušnosti! Koliko li nesvladivoga prkosa u tome narodu! (Disraeli u Tankredu.)

Tu je rečeno sve, što Sukot znači za nas. Iz primitivnoga veselja berbe, kad se po judejskim brežuljcima orila kliktava, radosna pjesma, kad su po vinogradima ozvanjali gromki hedad-poklici berača i beračica, kad su momci i djevojke izlazili na ašikovanje, da se svežu za život — nastade svetkovina Sukot, »jer je Bog nekoć vodio Izraelce četrdeset godina po pustinji, gdje su stanovali u sjenicama.« A između one seoske beračke slave i današnje svetkovine Sukot ima dugačak put. Jedna je lijepa stanica na tome putu Sukot u doba drugoga hrama, kad se Sukot i slavio u sukot, u sjenicama u Jerusolimu, kad je to bila prava narodna slava, jer bi se zgrnuli ole-regel sa svih strana zemlje naše, da provedu vrijeme svetkovine u bučnoj i burnoj, kliktavoj i obijesnoj radosti.

A poslije? Ono, što je nekoć bilo nepotvoren i živ izričaj prirodne potrebe veselja i obijesti, koja se najbolje mogla uživjeti upravo za vrijeme berbe, kad su već svi usjevi bili spremjeni u hambarima, to se pomalo u studenom izgnanstvu ukočilo i postalo zakonom naložena i određena radost.

A ipak koliko li životne snage u naroda, koji je volio da reglementira veselje, nego da mu nestane zauvijek tračak drevnoga života njegova. Koliko li instinktivne ljubavi za iskonsku bit narodnu, i još više za nastavak narodnoga života, za očuvanje kontinuiteta, za konzerviranje predanih vrednota. U studeni se slomiše vrednote, iskvariše, ukočiše. Ali one su sačuvane i treba samo daha slobode, pa da opet prokliju i rode plodom. Koliko li prkosa, da unatoč izgnanstvu i mukama i stradanju sačuva spomen na negdašnji život, da unatoč bijedi i siromaštvu osjeti beskrajno bogatstvo sjećajući se nekadašnjega imanja, da unatoč sadašnjosti sačuva prošlost, jer iz te prošlosti izvire njegova snaga, jer je ta prošlost najjači oslonac narodnoga jedinstva raštrkanih, rasijanih i pocijepanih jedinica.

I sve dotle, dok je ova slava bila narodna slava, pa makar i okljaštrena i oslabljena, dotle je bilo vidnoga dokaza narodne snage i jake poluge za narodnu budućnost.

A sad? »Historičko židovstvo« biva sve slabije. Vječni zakon Izraelov gubi snagu. Nijesmo vikli da se veselimo na zapovijed, i da kukamo na zapovijed vječnoga zakona. I naši stari nijesu to činili. Tu je ona osnovna

pogreška u promatranju. Naši se predji nijesu radovali na zapovijed vječnoga zakona, jer je taj zakon izbio iz njih, jer to njima nije bio samo zakon, stran i hladan.

Jasno je: gdje slabi »historičko židovstvo«, tu slabi i snaga historijske vezanosti; gdje se baca s ledja jaram historijskih odredaba, tu se gubi i s glava kruna nacionalne vjernosti; gdje se kidaju verige zapovijedi, tu ispadaju i karike iz lanca pripadnosti i jedinstva.

Oni stari Židovi, koji okrnjiše veselje Sukota, ipak ga sačuvaše. A oni mladi sve to posve odbaciše.

Ima jedan odgovor: halucim. To je argument nacionalnoga židovstva na sve prigovore starih. Tamo, gdje halucim rade, na kvišu ili drenaži polja, u gradnji kuća ili u stvaranju kolonija, gdje halucim žive u šatonima, tamo istom dobiva historičko židovstvo smisao i opravdanje. Jer zašto bi svi naraštaji bili nosili jaram zakona, kad se ne bi sad pomladjivao narod, kad ne bi sva ona narodna snaga, u prošlosti konzervirana i čuvana, izbila elementarnom snagom u stvaranju narodne budućnosti. Tamo, gdje se opet ori vesela pjesma i hedad-poklici radnika, što spremaju plod rada, tamo, gdje momci i djevojke prirodno ašikuju, da se svežu za život — tamo na onim židovskim brežuljcima i ravinama iskršnjava narodna mladost. Tamo i Sukot dobiva svoje iskonsko značenje i prvotni značaj.

Kolonel Kish o političkom napredovanju u Palestini u godini 5684.

U »Haolam« objelodanjen je članak Colonel Kisha, člana cionističke egzekutive i upravitelja političkog departementa:

Bacim li pogled na naše političke uspjehe u prošloj godini, činim to polazeći sa tri izlazišta: naš odnosaj spram Arapa, naš odnosaj spram palestinske vlade i razvoj naše komunalne solidarnosti u narodnom pogledu. Politička baza cijelog našeg rada uvijek ostaje mandat.

Što se liče našeg odnosaja spram Arapa, to je ova godina donijela znatni napredak. Vrijeme je mnogo pridonijelo tome, da se uklone nemiri, kakvi su se događali za vrijeme vojničkog režima. Od kako se izjavio pokušaj, da se osnuje Advisory Council agitatori nisu više imali prilike, da među arapskim masama šire rasnu mržnju. Arapi, prepušteni sami sebi pokazuju volju, da se slože sa Židovima. U prošloj su godini uvaženi slojevi arapskog pučanstva, koji su do sada stajali na strani, započeli pokazivati političkog razumijevanja, što prije nije bilo. Negativnu politiku muslimansko-kršćanskog Saveza, koja se sastojala u oporivanju sva-

kog napretka predloženog po administraciji zemlje, konačno su upoznali mnogi arapski vodje. Istodobno počeli su i felasi uvijati, da je nastojanje Židova, da Palestinu pretvore u naprednu i cvjetajuću zemlju, korisno za sve stanovnike zemlje.

Osnutak i povećanje seljačke stranke je simptom novog sporazuma pa se ovaj očituje u užoj saradnji Arapa i Židova koji u socijalnom, toli i u gospodarskom životu. Za primjer neka služe ova dva slučaja: londonski posjet jedne židovsko-arapske delegacije sa svrhom, da u Colonial Office zastupa zahjev grada Jafe za izgradnju luke i apsolutna solidarnost židovskih i arapskih kočijaša prigodom nedavnog šoferskog štrajka. Ova socijalna i ekonomska saradnja Židova i Arapa bez sumnje je najbolji put i do političkog sporazuma.

Posjet kralja Husejna od Hedžasa u Amanu treba samo spomenuti budući je Egzekutiva stalno zadržala svoje stajalište, da Palestina ne spada u interesnu sferu toga vladara. No vrijedno je da se podsjeti na činjenicu, da je kralj Husejn, od kojeg su arapski ekstremisti prilikom ove posjete u Amanu očekivali jednu za cionizam poraznu izjavu, u istinu ne samo primio židovsku delegaciju pravom arapskom uljudnošću, već nije učinio ništa, da učvrsti položaj naših oponenta.

Što se liče našeg odnosaja spram vlade, to sam kratko iza mog dolaska u zemlju stupio u pregovore, da učvrstim poziciju Cionističke Egzekutive, koja po Art. 4 mandata ima biti priznata javnim tijelom sa svrhom savjetovanja i saradnje sa administracijom u stvarima, koje se tiču židovske narodne domaje. Ovi pregovori uspjeli su u toliko, što je odstranjeno svako dvoumno izlaganje i shvaćanje naše pozicije sa strane vladinih činovnika, tako te se sada dapače i u vlastitim stvarima traži naš savjet i saradnja. Mi međutim moramo pomno čuvati prava, koja nam daje ovaj vitalni članak mandata, jer je on za sada jedini instrument, kojim židovski narod može da podigne svoj glas u upravi zemlje, za čiji se razvitak toliko zauzimlje.

Konačno htio bi se dotaći i nacionalne konsolidacije jišuva. Napredak u tom pogledu ne može se mjeriti brojkama ili činjenicama, već je to stvar, koja ima svoj psihološki razvitak. Ja sam uvjerenja, da je u prošloj godini postignut veliki uspjeh. Iz tendence, da se i sam jišuv posveti rješavanju problema izgradnje, koji mu se suprotstavlja dnevno, jasno proizlazi da jišuv osjeća porast vlastite snage. Ipak ne mogu, a da ne požalim, što je jišuv u svojoj internoj organizaciji tako slabo napredovao. Bez sumnje, da je ova slabost tome pridonijela, da vlada još

nije dala legalizaciju autonomije židovskih općina.

I pored ove kritike napredak se ne može poreći i on će se dalje razviti. Pretežna većina našeg pučanstva u Palestini je nacionalna i djeluje u tom smjeru pa i uz opasnost velikih ličnih žrtava. U tom pogledu treba pače čuvati se pretjerivanja i misliti i na to, da svaki koji sebi stvori dom na sigurnoj i stalnoj bazi pridonaša izgradnji najtrajnijih prinos.

Lausanskim ugovorom, koji stupa na snagu može sada vlada pristupiti uređenju zakona o građanskom pravu. Konačno je administracija uvidjela potrebu, da potpomogne industrijalni razvitak zemlje, jer su židovski industrijalci cijelog svijeta pokazali veliki interes za Palestinu kao vlastito polje rada. — Naše poljoprivredne nasobine u Emeku dobro napreduju i naša se pozicija u ovom predjelu stalno konsoliduje.

Ovi i još drugi faktori opravdavaju nadu, da će političko i gospodarsko napredovanje prošle godine nastaviti se u slijedećoj. Time će biti moguće povećati useljivanje, što uvijek treba da bude naš glavni cilj.

Gospodarski razvitak Palestine

Konac izvještaja, što ga je prof. Mead predložio cionističkoj egzekutivi.

Upitni arak egzekutive.

7. Koliko je potrebno dati zemljišta a) za farme, kojima kao u Nahalalu upravljaju sami kolonisti; b) po glavi za male kooperativne kvuce kao u Dilbu i Merhavji; po glavi za velike kooperativne kvuce kao u Ein Harodu?

Odgovor: Veličina pojedinih farmi treba da bude tolika, da je može pojedinac sa svojom porodicom sam obraditi. Rezultat je ovisan o natapanju. Kod dovoljnog natapanja palestinska klima omogućuje dvije do tri žetve u godini. Ako je moguće naći trg za povrće, može se dati manja količina zemlje, već što je sada uputno. Uspjeh intenzivne kulture ovisan je i o spretnosti naseljenika. Iskusni vrtljar treba manje zemlje već neupućeni početnik. Gotovo svi palestinski na-

seljenici neupućeni su; dakle je bolje da im se dadu dovoljno velike farme, da se mogu baviti i žitarstvom i voćarstvom. Kad steknu iskustva i kad bude bilo trga, mogu se farme smanjiti. To ne vrijedi za naseljenike, koji imaju mogućnosti da zaslužuju radom u nadnici. Njima dostaje komadić zemlje za bašću i perad i katkada i kravu.

Prigodom jedne sjednice u Jerusolimu, kojoj su prisustvovali zastupnici najvažnijih naselja nabacila su se četiri pitanja u stvari zemljišta. Stiglo je 7 pisanih odgovora. Ovdje slijede sabrana pitanja i odgovori:

a) Koji je kompleks potreban, da se jednoj naseljeničkoj porodici osigura rad i život?

Kod gospodarstva bez natapanja 25 do 50 jutara ili u prosjeku 35 jutara.

Kod gospodarstva sa irigacijom 2.5 do 10 jutara ili u prosjeku 6 jutara.

b) Kako da se obrađuju ovi kompleksi?

Kod gospodarstva bez natapanja: pšenica, ječam, zob, povrće, bademi, olive, smokve, vinova loza, eukaliptus i dr. drveće, duhan; mljekarstvo, peradarstvo i pčelarstvo.

Kod gospodarstva sa irigacijom: citrusnasade, banane, alfala i dr., povrće, mljekarstvo, peradarstvo i pčelarstvo.

c) Koliko može da plati kamata za troškove amelioracije i instalacije pojedini naseljenik?

1 do 5 procenta ili poprečno 4 procenta.

d) Koje kvalifikacije treba da ima naseljenik?

Treba da bude mlad i jak i da bude dobra karaktera, a mora da ima izobrazbu od 1—2 godine.

Teško je danas odrediti veličinu neirigirane farme, jer će se novim iskustvima i većim pogonim kapitalom promijeniti i metode. Vremenom pojačat će se upotreba strojeva, te će se povećati kompleksi, koje obrađuju pojedinci. Stanoviti areal morat će se i nadalje upotrebiti za žitarice. Farme sa mljekarstvom treba da budu tako velike, da mogu producirati hranu za 10 krava, jer takvo gospodarstvo može da opskrbi lako jedan naseljenik sa porodicom.

8. Kako treba da se opskrbi svaki farmer ili svaka grupa odnosno koliki iznos treba

dati u zajam? a) farmeru, koji svoje dobro sam obrađuje i upravlja; b) malim kvucama (po glavi), c) velikim kvucama (po glavi) i to 1. za gradnje; 2. za orudje i stoku i 3. za pogon? U kolikim svotama i u kojim perijodama neka im se dade ovaj predujam?

Odgovor: Da se ameliorira neobrađeno zemljište i izgrade na njemu farme, treba danas dvostruki kapital već prije rata. Istraživanjem vlade U. S. A. ustanovilo se, da je i u tu svrhu potrebna svota od 1500 funti po farmi. To otprilike odgovara izdacima kolonije Bnjamina, gdje su instalacioni troškovi iznašali oko 1600 funti. Svote, koje su predujmljene za nabavu stoke, imaju se povratiti u roku od 1—5 godina. Predujmi za amelioraciju imaju se povratiti u 20—50 godina. Kamatnjak ima da bude nizak, jer će kod današnjih niskih cijena gospodarstva davati samo 3—4% koristi. Treba dakle uzeti samo 2% kamate.

Mogućnosti rada u Palestini

Piše: Ing. Seidener.

Inženjer I. Seidener održao je u udruženju židovskih tehničara grada Beča predavanje, koje ovdje donášamo u izvatku.

Palestina je u poredbi s drugim zemljama malena zemlja (obuhvaća kojih 20.000 kv. km), no posjeduje veliko zaledje (Transjordaniju i Mezopotamiju) te Siriju, Arabiju i Egipat kao susjede, a sve to sačinjava vrlo povoljno tržište. Nastoji se, da se u Haifi ili Jafi sagradi luka. Ne uspije li skora realizacija ovog projekta, to su već pripravljeni nacrti za izgradnju malene luke između Jafe i Tel Aviva. Što se liče prirodnih bogatstva zemlje, kao prvom preduvjetu za razvitak industrije, treba da u prvom redu napomenemo Mrtvo More s njegovim ogromnim količinama raznih soli, napose kuhinjske soli, klormagnezija, klorkalcija, klorkalija i bromkalija. U južnim predjelima ovog mora nalaze se silne naslage najčišće kuhinjske soli, no dotični kraj radi pomanjkanja željeznice još nije pristupačan. Poznato je, u kolikoj mjeri Mrtvo More obiluje asfaltom ponajbolje kvalitete. Asfalt iz Judeje postizava u Hebronu deseterostruku cijenu bilo kojeg drugog as-

Ejn Harod

Dosada smo izvjestili o »mošve-ovdim« Nahalalu i Kfar Jeheskijelu, što su osnovani na zemljištu Narodnog Fonda, a sada ćemo prikazati veće kvuco (zajednicu), koje se nalaze u području Nurisa.

Prvi, koji su pošli u Nuris i zaposjeli ovo novo zemljište Narodnog Fonda, bili su današnji stanovnici Ejn Haroda ili bolje rečeno članovi »legije rada«. To se zbililo u elulu 5681. Na podnožju brijega Gilboa kraj izvora zvanog Ejn Harod razapeli su halucim svoje šatore. Naokolo sve je bilo pušto i prazno. Felasi nijesu ostavili za sobom ni traga kakove kulture. Ono nekoliko kamenih kuća, što su se ondje nalazile, bile su loše i prljave i za stanovanje sasvim neprikladne. Trebalo je započeti iznova i to prije svega usjenjem močvara.

Ondje se prostiralo veliko močvarište kompleksa Nuris. Voda, što je u obilju istjecalo iz izvora Ejn Haroda, bez zapreke se širila preko cijelog područja. Ono malo felaha, što je stanovalo u kolibama, koje su pripa-

dale efendiji Sursuku, bilo je zaraženo malarijom u najtežoj formi. Najveća i najopasnija ova močvara danas je već gotovo potpuno isušena, a prema tome je i haračenje malarije znatno opalo, tako da ove godine broj bolesnika došije jedva 14%.

Sagradjena je nadalje cesta, koja vodi iz kolonije Kfar Jeheskijel do željezničke stanice Ejn Harod, koja je uspostavljena tek poslije kolonizacije Nurisa. Duljina ceste je 1.200 m, a širina 3.75 m. Sve ove radove proveli su kolonisti sami uz novčanu pomoć KKL. KKL dao je nadalje sagraditi vodovod. Voda se nakon njenog izlaza iz izvora sabire u jednom podzemnom kamenitom jarku, a betonski kanal vodi vodu 80 m daleko u rezervoar, koji obuhvaća 30 kbm. Voda teče zatim kraj 5 automatskih crnkova, koji vodu dižu 15 m visoko.

God. 5682. osnovana je i kolonija Tel Josef. Ova kolonija bila je isprva samo ograna Ejn Haroda, jer su i u njoj obitavali članovi »gdud avoda«. Pristajali su uz princip velike kvuce, pa je ova kolonija protivno od male kvuce, koja je do rata bila tradicijom-

nalna forma kolonizacije židovskih radnika, obuhvaćala mnogo pristaša, kojih 300, a česlo i više. Polazilo se sa stanovišta, da samo veliki broj članova može da omogući opširni gospodarski, socijalni i kulturni razvitak. Velika kvuca nastoji, u koliko joj je moguće, da potrebe svojih članova podmiri vlastitom produkcijom. Zbog toga se ne zadovoljava samo ratarstvom, već uređuje razne radionice, stolarije, kovačnice, krojačnice, postolarije itd.

God. 5683. došlo je do nesporazumaka između Ejn Haroda i Tel Josefa. Princip gospodarske forme ostao je u obje kolonije zajednički, samo su vodje velike kvuce u Ejn Harodu tražili, da se kvuca ograniči samo na izvjestan teritorij. Članovi legije rada polazili su naime za još jednim ciljem, a taj je bio, da zauzmu razne grane rada u selu i gradu i da se u tim granama njeni članovi izobrazu i u njima apsorbiraju novi useljenici. Legija rada posjeduje i nekoliko odjela van Tel Josefa, naime u Jerusolimu i Haifi te gospodarsko odjeljenje u Kfar Gileadi, pa je stoga nastojala da sačuva jedinstvo svoje organizacije. I tako je došlo do preloma.

falta, samo mu fabrikacija još nije zakonom regulisana. Između Jerusolima i Mrtvog Mora nalaze se cijeli bregovi bituminoznog vapnenca, koji sadržava 25 do 30% gorivih supstancija. Bituminoznog vapnenca, akoprem s manjim sadržajem bitumena, nalazi se i u mnogim drugim krajevima zemlje. Bregovi u Judeji i Galileji dijelom su od vapnenca, a dijelom od bazalta. Vapnenac dolazi u raznim varijantama, a imade i lijepih bijelih i šarenih mramora, iz kojih se već i danas prave vrlo lijepe ploče. Vapnenac naravno daje sirovinu za izvršno vapno, koje se u mnogim krajevima zemlje prži, akoprem na primitivan način. Gline za jednostavnu lončarsku robu imade dosta u raznim kvalitetama. Imade i stipse, krede i školjaka u velikim količinama. Velike količine kremenca, što ih imade, mogle bi se upotrijebiti za proizvodnju vodenog stakla. Pijeska imade u obilju u najrazličitijim odlikama, pa ga se može upotrijebiti za proizvodnju boca i stakla za prozore, a u prvom redu za proizvodnju opeka iz vapnenačnog pijeska.

Ugljena se dosada još nije našlo. Povoljni su izgledi za nalazak petroleja, kojeg se mnogo nalazi na jugu Palestine, u Egiptu i na sjeveru u Mezopotamiji.

Odgovor na pitanje, koje industrije u Palestini treba stvoriti, ovisi u prvom redu o onome, koji pita. Vječito čujemo pitanja, koja su već postala otrcana: Kako je s iskorišćavanjem bogatstva Mrtvog Mora? Kako se mogu iskoristiti velika nalazišta fosfata i asfalta? Zašto se još uvijek ne iskorišćuju vodene snage zemlje? Zašto se ne gradi tunel od Sredozemnog Mora k Mrtvom Moru, da se dobe milijuni konjskih sila? Što je s tvornicama šećera, špirita i pivovarama? O svim tim pitanjima postoji već literatura u raznim jezicima i na sva ta pitanja može se dati samo jedan odgovor:

dajte novca za Palestinu,

sporedno za koji fond ili u kojoj formi, jer zemlja imade u obilju gospodarskih i industrijalnih planova, fali joj samo kapital u njegovim raznolikim formama.

Za građevnu djelatnost imade Palestina idealnu klimu, jer se izuzev nekih kraćih kišnih perioda u zimi, može kroz ci-

jelu godinu graditi. I u tvornicama i drugom obrtu godišnje su dobe, odnosno promjene temperature od manje važnosti nego u Evropi. Kod gradnje kuća i radionica uzima se u toliko obzira na klimu, što se prostorije grade za metar više i što se prozori lako smještavaju, da je omogućena trajna ventilacija. Kišu prali često jaki vjetar, pa se to uzimlje kod konstrukcije krova u obzir, jer bi kod premalenog priklona krova mogla voda da ulazi između krovnih opeka ili škrljevaca. Treba naglasiti, da u Palestini nema zakonskih propisa glede gradnje. Nema obrtne inspekcije, nema revizije kollova, nema sigurnosnih propisa za električne uređaje. Kod gradnje kuća upotrebljavaju se opeke od cementa, koje imade čvrstoću na pritisak od najviše 20 kg po kvadratnom cm. Silikatne opeke, koje imadu čvrstoću od 100 do 150 kg po kvadratnom centimetru, ne mogu zbog svoje skupoće konkurirati cementnoj opeci. Cementne se opeke fabriciraju bez ikakve kontrole, pa često sadržavaju tako malo cementa, da se mogu prstima zdrobiti. Mnoge kuće u Tel Avivu pokazuju sloga na zidovima ili stropovima velike pukotine. Tek u zadnje se vrijeme u tom nešto poboljšalo, jer je uprava grada Tel Aviva na moje nastojanje izdala vlastite građevne propise. I Hipotekarna banka latila se iskih mjera, pa je odredila, da minimalna čvrstoća na tlak mora da bude 40—50 kg po kvadratnom centimetru, a koeficijent sigurnosti najmanji deset.

Keren Hajesod

Plan rada za Keren Hajesod u zimi 1924.—25. Direktorij Keren Hajesoda ustanovio je plan rada za iduću zimu.

Sjedinjene Države zamolile su da se onamo pošalje odgovarajuća delegacija. U svakom drugom pogledu radi američanski KH pod vlastitom upravom. Centralni Ured u New-Yorku, koji radi sporazumno sa američkom cionističkom organizacijom otvorio je u Chicagu, Bostonu, Philadelphiji, San Francisku, Pittsburgu, Detroitu, St. Louisu, Houstonu (Texas) podurede.

U Poljskoj se situacija poboljšala, što se u glavnome ima da zahvali naprezanju Leib Jaffe-a, koji je kao odaslanik glavnog ureda u Grodnu, Wilni, Bialystoku i mnogi mdrugim gradovima radio s mnogo uspjeha. Varšava naprotiv još nije obradjena. Sada je Jaffe tamo, pa mu jedan veći broj vodećih cionista stoji uz bok.

U Kanadi ove godine još nije povedena kampanja, jer se je uvijek morala odgoditi radi lokalnih zapreka. Međutim kanadski cionisti nisu mirovali i osnovali nekoliko odbora, u kojima su zastupane sve židovske organizacije. Na zahtjev poslat će glavni ured 1. novembra g. Schmarjaha Levina u Montreal, da vodi zimsku kampanju.

Njemačka ima pune ruke posla sa KH, koji tamo sve više i više raste. Kao do sada jedina zemlja, gdje se ubire maaser od organizovanih cionista, sigurno će Njemačka u ovoj zimskoj kampanji za koju je osigurana saradnja istaknutih ličnosti, stajati na jednom od prvih mjesta.

Prinosi za KH u Engleskoj zaostali su u prošloj godini za KKL valjda zbog toga što se nije sistematski radilo a možda i zato jer je glavni ured svoje radnike i agitatore odaslao u inozemstvo. U ovoj godini biti će drukčije. Engleska cionistička federacija osnovala je odbor, koji se sastoji od zastupnika Keren Hajesoda, Cionističke Egzekutive, Orden of Ancient Maccabeans, organizacije cionističkih žena i omladinske lige. Ovaj će odbor provesti veliku kampanju. Na čelu ovog odbora stoji Sir Alfred Mond, dočim će radom upravljati najprije Lipski, a poslije dr. A. Goldstein.

Mnogo se pažnje posvetilo Balkanu. Kako je u Jugoslaviji rad za KH zaostao za KKL odaslao je glavni ured g. Pazi Goldmanna u Sarajevo i Srbiju. U Bugarskoj je bio u maju dr. V. Jacobsohn.

I Austriji posvetio je glavni ured mnogo pažnje. Pod vodstvom g. Martina Rosenblitha i uz saradnju g. Kurt Blumenfelda, Waltera Turnowskog i s pomoću g. prof. Einsteina provadja se sada kampanja KH u Wionu. G. dr. Adolf Friedeman u poslan je ponovno u Transylvaniju. U Maroku radi dr. Halpern gdje je imao već lijepih uspjeha. G. M. de Schalit organizuje rad u baltičkim zemljama. Poslije dvomjesečnog rada u Letavskoj uputio se sada u Litvu. Iz Rige vodit će kampanju u svim baltičkim zemljama. U Besarabiji nastavlja akciju dr. J. Saphira u Bukovini dr. U. Reifer, kojeg će kasnije pomoći dr. Hantke.

Osim toga vode se pregovori s mnogim drugim zemljama, no konačni zaključci još nisu stvoreni.

Keren Hajesod u Palestini. Cijeli jedan niz Židova u Tel Avivu ozbiljno se napreže da unapredi Keren Hajesod u Palestini. Nedavno je održan miting zastupnika raznih organizacija na kojem je rabi Ostrowski prikazao veliku važnost KH akcije u Palestini i zahtijevao da se odmah organizira rad u Tel Avivu. Dr. Helfmann upozorio je na dužnost palestinskih Židova, da oni učine sve što je moguće, ne toliko zbog materijalne strane, već zbog moralne vrijednosti i utiska, koji će to učiniti u galutu.

Gospodarstvo u Ejn Harodu je raznoliko i obuhvaća slijedeće grane: sadjenje krme, mljekarstvo, povrtljarstvo, peradarstvo i pčelarstvo. Naročito je važna tendencija gospodarenja. Ona ide za time, da se postigne što skorije intenziviranje. Donajbolji preduvjet za to je obilje vode, što ga sadržaje flo. Melioracije, što ih je proveo KKL, omogućuju u Nurisu natapanje kompleksa od 5000 dunuma, a ovamo djelomice spada i Ejn Harod. Nakon što se KKL pobrinuo za vodu potrebnu za piće i napoj uvidjeli su i sami kolonisti vrijednost vode za povoljan razvitak gospodarstva. Uzmemo li još u obzir blizinu grada Haife, tad ne možemo nikako osporiti mogućnost intenziviranja gospodarstva u Ejn Harodu.

Organizaciona forma gospodarenja u Ejn Harodu kao i u ostalim kvucot interesirani je eksperimental ne samo za Erec Jisrael već i s opće socijalnog stajališta. Ova forma nastoji da udruži učin i izvedbu rada. Svaki upravitelj rada sam je ujedno radnik, koji mora da vlastitim rukama kod rada pomogne. U Ejn Harodu učinjen je pokušaj, da se pribave stručnjaci iz vana, no uz nemi-

novni uvjet, da i oni pristupe kao članovi u gospodarstvo i da vlastitom rukom suraduju. Ovaj pokus za sada još nije uspio, pa pitanje stručnjaka, koje je vrlo važno po povoljan razvitak gospodarstva, još čeka na rješenje.

Ejn Harod obuhvaća područje od 6000 dunuma, od toga je 5700 zasadjeno ove godine. Broj pučanstva iznaša 229, od toga je 189 radnika i radnica, a obitelji imade kojih 60. Povećanje broja obitelji ovisi o poboljšanju stambenih prilika, u prvom redu treba dakle za članove zajednice stvoriti dovoljno kuća. U Ejn Harodu ostavili su prijašnji stanovnici 20 kamenitih kuća, a kraj toga je sagradjena 31 baraka i nekoliko šatora. Kolonisti će se uskoro preseliti na obližnje humke nazvane Kumia, koji su tek nedavno kupljeni. Klima je naima na tim brežuljcima blaža i zdravija za čovjeka i stoku, pa će se stoga kuće ondje sagraditi. 25 obitelji ostal će kod izvora Ejn Harod, da ondje čuva i njeguje nasade. Kod izvora je na području od 250 dunuma zasadjena vinova loza, koja je već ove godine donijela prve plodove, koji su uz po-

voljnu cijenu prodani u Haifu. Šume obuhvaćaju 225 dunuma. Mliječnih krava imade 122, a radne sloke 43. Peradi imade 3000 komada, a košnica 60. Od velikih gospodarskih strojeva naročito treba istaknuti dva traktora i jedan vršaći stroj.

Djeca se uzgajaju u duhu socijalnih ideala svojih roditelja. Odgoj djece je zajednički, pa to dobro dolazi ženi, kao članu zajednice. Samo se na taj način može omogućiti ženi, da prodre u razna gospodarska područja i da u svim stvarima kvuce aktivno sudjeluje. Interesantno je, da je žena, koja je inače općeno u pogledu socijalnih forma života vrlo konzervativna, baš ovdje oduševljena pristalica života u kvuci.

Djeca se vrstaju u tri kategorije po starosti: sasvim mali, do dvije godine, koji još potrebuju njege, zatim djeca, što spadaju u dječji vrt i konačno školska djeca. U Ejn Harodu kao i u ostalim kvucot u Emeku, odgoj ima za bazu školu rada, koja poglavito iz svoje okolice, koja radi, iz socijalnih ideala i same prirode crpi svoju životnu snagu.

Iskaz darova za Keren Kajemet

Tek. br.	MJESTO	Opći darovi	Samoopore-zovanje	Škrabice	Zlatna knjiga	Masline	Jaar Jugosla-vija	Dariva zemlje
1	Alibunar							395
2	Banjaluka	50		424			600	610
3	Bela Crkva							345
4	Beli Monostor							275
5	Beograd	165		35	3401 75	25	755	32534
6	Bijeljina					210		1505
7	Bitolj							3466
8	Bjelovar	50				2670	435	2976
9	Brčko							970
10	Brođ n/S	236		132 50				2505
11	Daruvar	47		124 25		60		700
12	Derventa			325 75				400
13	Djakovo	60		40				790
14	Donji Miholjac							135
15	Dubrovnik	100		431 25			90	2560
16	Glina							300
17	Gora							100
18	Grubišnopolje							405
19	Hercegovac			250				200
20	Karlovac		255	575				2715
21	Koprivnica	148		2947				2097
22	Križevci	25		331			350	
23	Ludbreg	17		779 25		1095		300
24	Mitrovica	122	262 75	595 15		480		2475
25	Našice			340 25			300	940
26	Niš							500
27	Nova Gradiška							
28	Novi Bečej					520		
29	Novi Sad	117		1000		2207 50	9748 80	16559
30	Ogulin			315 70				
31	Osijek	42 50						1685
32	Pakrac							
33	Pirot							1257
34	Požega			465 50	1250			3495
35	Prijedor	150						100
36	Priština							500
37	Rečica					125		
38	Rogatica			195				1250
39	Ruma	100		345 75				1801
40	Sanski Most			75				390
41	Sarajevo	2697 50	249	2765 70		240		4594
42	Senta			1027 75		35		700
43	Sisak	48		462 55				2195
44	Slatina	31 50		260				100
45	Sombor	60					120	
46	Split			182				140
47	Stari Bečej	475 50		1766				750
48	Subotica						125	
49	Šabac							836
50	Štip							690
51	Travnik	10						4251
52	Tuzla	40						2092
53	Varaždin	125						351
54	Vel. Bečkerek			1740				3280
55	Vinkovci	365	60	1987 50		25	1528	5371
56	Virovitica							450
57	Visoko			145 25				397
58	Višegrad	68		371 75				578
59	Vršac					2500		3000
60	Vukovar	419 75	1000	1193 75				6656
61	Zagreb	794	1805	3169 95	470	1845	1625 50	27574
62	Zavidović			796				650
63	Zemun			1150 25			87 50	1125
64	Zenica	475		2681 25		120	120	1738
65	Razna mjesta *	237				100		25
		7275 75	3631 75	29427 05	5121 75	12257 50	15884 80	154784

* Mjesta koja su doprinjela ispod 100 — dinara : Baden bei Wien, Bačka Palanka, Bihać, Bos. Gradiška, Cerević, Jajce, Lipik, Novigrad, Pitomača, Skoplje.

Zagreb, 30. septembra 1924.

Stvoren je lokalni odbor u koji su izabrani vođe ličnosti Tel Aviva.

Keren Hajesod-akcija u Kowelu nastavlja se poslije posjete g. Jaffea osobito uspješno. I mnogi necijonisti sudjeluju kod akcije. Na jednom velikom mitingu obrtnika zaključeno je jednoglasno, da se potpomogne KH akcija. Jaffeov posjet učinio je toliki dojam, da je KH bio dugo vrijeme dnevni razgovor židovskog Kovele.

Keren Hajesod u Namaqualandu. Po prvi puta posjećene su židovske općine u Namaqualandu i jugozapadnoj Africi u stvari Keren Hajesoda. G. dr. I. Olswanger preuzeo je zadaću, da posjeti na daleko i široko razasute Židove onih krajeva, kojih, kako izvještava ima 25 porodica, a stanuju većim dijelom u Springboku i Concordiji. Listu »Zionist Record«, oficijelnom organu južno-afrikanjskih cijonista javio je dr. Olswanger sljedeće: Židovi Namaqualanda primili su me osobito srdačno i čini se da oni ovakovu posjetu veoma cijene. Možda je zanimivo, da je sinagoga u Springboku prva kuća božja u mjestu. Kršćani su tek kasnije ovim primjerom ponukani podigli svoju crkvu. Tamošnji Židovi dobar su židovski tip i imali su hebrejski odgoj. Po mom mišljenju oni bi veoma rado i često pozivali židovske govornike. Za KH oni su pridonijeli lijepe žrtve. Dr. Olswanger otputovao je onda u Wellington gdje es na jednoj skupštini, na kojoj je on govorio o KH, sakupilo L 187.13 za Keren Hajesod.

UPORABA NOVCA KEREN HAJESODA U PALESTINI

od aprila 1921. do juna 1924.

	Proz.
1. Gospodarska kolonizacija (uključivo pokusna stanica) L 351.232.—	27.01
2. Nastava (uklj. sveučilište sa sveuč. bibliotekama) 270.928.—	20.84
3. Imigracija (uklj. palestinski uredi i Hahšara) 164.845.—	12.68
4. Investicije: Elektr. centrala L 50.000 (3.84%), Hipotekarna banka L 49.850 (3.83), P. L. D. C. 10.000 (0.77%), Školske zgrade L 8.905 (0.68%)	118.755 9.12
5. Javni radovi 110.755	8.52
6. Zdravstveno društvo »Hadasa« 96.098	7.30
7. Posebni izdaci i zemaljska organizacija 53.371	4.10
8. Troškovi administracije 52.983	4.07
9. Mizrahijeva organizacija 36.185	2.79
10. Žid. Narodni Fond 19.762	1.52
11. Tehnika 12.854	0.99
12. Trgovina i industrija 12.620	0.97
Ukupno L 1,300.620	100.00

Keren Hajesod jače potpomaže gospodarstvo. Pregled o svotama, što ih je K. H. izdao u Palestini u vremenu od aprila 1921. do jula 1924. pokazuje, da K. H. sve više finansira trajna poduzeća, primjerice gospodarsku kolonizaciju, ako je potrebno pače i na račun drugih radova.

Keren Hajesod u Vilni podvrgnut je centrali u Varšavi. Na sjednici direktorija K. H. u Vilni zaključeno je, da se KH rad u okrugu Vilne podvrgne KH centrali u Varšavi. Kod konferencije učestvovao je i predsjednik K. H. direktorija Poljske gosp. Suhoviecki. Direktorij u Vilni ostao će i nadalje, samo će raditi prema uputama iz Varšave.

Sir Alfred Mond predsjednik KH kampanje u Engleskoj. Za provedenje velike i opsežne K. H. kampanje u Engleskoj i Irskoj prave se intenzivna pripravljanja. Kampanja se ima započeti poslije povratka dra. Weizmanna iz Palestine. Alfred Mond preuzeo je predsjedništvo odbora za kampanju, a Louis Lipski je chairmann. Sekretar i Director of Publicity je g. Maurice Myero.

Doprinos židovske općine u Danzigu za Keren Hajesod. Židovska općina u Danzigu zaključila je, da u svoj budžet unese 5000 forinti kao svoj godišnji prinos za K. H. Predstojništvo općine izrazilo je svoje žaljenje, da je obzirom na teško finansijalno stanje općine prinos tako čedan. Naglasilo je svoje simpatije za obnovni rad K. K. u Palestini i izrazilo nadu, da će općina iduće godine biti u stanju da doprinese veći prinos za K. H.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Umro prof. Salomon Kalischer. Dne 20. septembra umro je u Marienbadu predsjednik njemačko-izraelitskog saveza općina prof. S. Kalischer u visokoj starosti od 79 godina. Kalischer, koji je nećak poznatog rabina Cvi Hirsš Kališera, koji je napisao Drišat Cijon, bio je dugi niz godina jedna od vodećih ličnosti njemačkog židovstva. Njegova uska veza sa svim židovskim pitanjima, prouzročila je, da je u njemačkom židovstvu redomice zauzeo veliki broj vodećih mjesta i da je spram cijonizma zauzeo dobrohotnije stanovište, nego što je to inače u Njemačkoj kod pristaša religioznog liberalizma u običaju. Kalischer bio je stoga i jedan od prvih, koji se u Njemačkoj zauzeo za Keren Hajesod. Zadnje njegovo židovsko djelo, na koje je bio osobito ponosan, bile su priprave za opću organizaciju njemačkih Židova. U nežidovskoj javnosti Kalischer je na glasu kao istraživač Göthea.

Proglas litavskog predsjednika protiv antisemitizma. Nedavno su u Litvi policijski organi silom rastjerali židovsko narodno vijeće, pa je tom prilikom bivši litavski državni predsjednik Smetona izdao proglas na Litavce, u kojem ih pozivlje, da se čuvaju antisemitskih ekscesa. Rasturjenje židovskog narodnog vijeća, koje je posljedica antisemitske politike huškanja, ne će ostati bez posljedica.

Predsjednik židovske frakcije u sejmu piše medju ostalim u »Jüdische Stimme«:

»Rasturano narodno vijeće bilo se je sastalo, da donese važne odluke glede progona židovskog jezika u Litvi. Narodno vijeće bilo je do sada kao javnopravni organ faktički priznato. Vlada je poslala policaje u dvoranu za vijećanje, pa je time precrtala svoje dosadanje odnošaje s reprezentivnom židovskom korporacijom. Litavsko židovstvo može se potlačiti, no ne može ga se svijati. Pozivljemo vaskoliko židovsko pučanstvo, da bdije nad našim nacionalnim interesima i da se pripravi za obnovu našeg narodnog vijeća.

Litavski Židovi traže, da ih se pusti u Palestinu. Stotine izučenih i neizučenih židovskih radnika iz Litve, uvjereni da će na korist same zemlje u Palestini obezbijediti svoj život, upravili su na cijonistički ured u Kovnu molbu, da im se podijele dozvole za useljenje u Palestinu. Velik dio tih radnika posjeduje 250 do 500 funti, pa su voljni, da sa sobom ponesu strojeve i alat. Ured u Kovnu otposlao je molbu palestinskoj cijonističkoj egzekutivi.

I radi lica, koja još polaze u škole, često se obraćaju ljudi na cijonist. instance zbog informacija o primanju u palestinske hebrejske srednje škole.

Bugarski Židovi kupuju zemljišta u Palestini. Kraj željezničke stanice Ako kupili su bugarski Židovi zemljište u veličini od 750 dunama te namjeravaju, da se na njem tokom godine sa svojim obiteljima nasele. Radi se o kojih 40 do 50 obitelji, a za svaku obitelj je predviđeno 15 dunama. Bavit će se povrtljarstvom, peradarstvom i voćarstvom. Pomoću vode, što se u blizini nalazi, provest će intenzivnu obradbu ovoga tla.

Židovski ribari iz Soluna hoće da se nasele u Palestini. Dne 7. septembra održani su pregovori izmedju zastupnika od 80 ribarskih obitelji iz Soluna, koje se žele preseliti u Palestinu, i dra. Rupina te van Vrieslanda, zastupnika palestinske cijonističke egzekutive. Ribari izvijestili su o mogućnostima ribarenja u raznim krajevima Palestine, koje su pregledali. Cijonistička egzekutiva izjavila je, da je pripravna naseljenje ovih ribarskih obitelji prema mogućnosti podupirati, ako će ovi ribari do idućeg zasjedanja egzekutive iznijeti konkretne prijedloge.

Herbert Samuel i liberali u Engleskoj. Kako javlja »Wr. Morgenzeitung« iz Londona, govori se u dobro informiranim političkim krugovima, da vodstvo liberalne stranke ništa ne nastoji, da njen član Sir Herbert Samuel ostane na svojem mjestu u Palestini. Naprotiv želi vodstvo stranke, da se Samuel vrati unutrašnjoj politici i da preuzme vodstvo liberalne stranke. Tako dugo, dok je stranka u opoziciji nema interesa, da njene vođe ličnosti zauzimaju odgovorna mjesta u vladi.

Usiškinov dolazak u Poljsku. 26. sept. stigao je Usiškin u Varšavu, gdje mu ne bio spremljen velik doček na stanici. Navalala ljudi je bila tolika, da

su se peronske karte izdavale samo uz legitimaciju cijonističke organizacije. Za vrijeme blagdana bio je Usiškin u sinagogama osobito srdačno primljen. U velikoj Tlomacka-sinagozi izišao mu je nasusret odbor sinagoge i votirao za KKL kao hvalu za posjet 1000 zloti. Kod jutarnje molitve darovani su kod tore veći iznosi medju ostalim bank. direktor Silvermann 100 funti. Na drugi dan Roš hašana posjetio je Usiškin sinagoge od Norzyka, koja je darovala za KKL 2000 zlotia. I ovdje su kod tore darovane veće svote. U svim ostalim sinagogama takodjer je darovano mnogo.

2. oktobra održat će se u prisustvu Usiškina velika konferencija Keren Kajemeta, na koju je bilo najavljeno preko 150 delegata. Usiškin se nada, da će Poljska namaknuti tokom godine 50.000 funti za KKL.

Dr. Victor Jacobson imenovan je Managing direktorom Sveopće hipotekarne banke Palestine. Gosp. dr. Victor Jacobson, dugogodišnji član cijonističke egzekutive, imenovan je Managing direktorom Palestinske sveopće kreditne banke. Gosp. dr. Jacobson imade već dugu bankovnu karijeru. Do god. 1906. bio je direktor jedne ruske banke, 1906. pošao je u Bejrut, gdje je upravljao podružnicom Anglo Palestine Co. Od 1908. do 1915. bio je Managing direktor Anglo Palestine banke u Carigradu.

Finansijalni rad američkih cijonista. Na sjednici egzekutivnog odbora američkih cijonista, koja se održala u New-Yorku dne 7. septembra, dani su sljedeći podaci o finansijalnom radu američkih cijonista: Od raznih cijonističkih korporacija ubrano je ukupno 3 milijuna dolara, a od toga 2 milijona za Keren Hajesod. Ostatak otpada na KKL, na žensku organizaciju Hadasa, na Zion Commonwealth i na Young Judea. Broj članova organizacije povisio se od 37.328 na 45.516. U god. 5685 radić će se na tome, da se broj članova u tolikoj mjeri povisi, da će Amerika na kongresu biti zastupana sa 75 delegata.

Narodni fond u Južnoj Africi. Za komesara Narodnog Fonda u Južnoj Africi imenovan je gosp. Getz, koji je već svojim djelovanjem započeo. Zaključeno je, da se za blagdana Hanuke, t. j. početkom decembra, u cijeloj Južnoj Africi priredi dan za KKL.

Nedavno prikazan je po prvi puta novi palestinski film KKL u Južnoj Africi i to u Johannesburgu. Prikazivanja u ostalim centrima uslijediti će uskoro.

Namjeravano udruženje cijonističkih organizacija Velike Poljske. Dne 27. septembra održana je u Krakovu konferencija, koja bi imala naći puteve, kako da se udruže cijonističke organizacije raznih poljskih pokrajina. Zastupnici kongresne Poljske i Zapadne Galicije izjavili su se za organizaciju sa sjedištem u Varšavi, dok zastupnici Ist. Galicije i Vilne misle, da bi bilo teško iz Varšave upravljati cijelim pokretom, a i da sadanje prilike u kongresnoj Poljskoj ne daju garancije za uspješan rad. Kako raspuštanje dosadanih zemaljskih organizacija može da uslijedi samo zaključkom zemaljskih konferencija, zaključeno je, da se za mart 1925. sazove opća cijonistička konferencija, koja bi imala da stvori zaključke o potrebi udruženja i o eventualnoj autonomiji, a prije toga bi imale uslijediti konferencije pojedinih pokrajina. Za sada je izabrano vijeće, što ga sačinjavaju 21 članova, koje će suradjivati s cijonističkim klubom u sejmu, pa će u sporazumu s tim klubom donošati odluke o cijonističkoj politici.

Iz Palestine

Dolazak dra. Weizmanna u Palestinu. Dr. Weizmann prispio je u Palestinu. Na željezničkoj stanici Lud dočekala ga je delegacija Vaad Leumija i velika množina naroda. Iz Luda nastavio je dr. Weizmann u pratnji onih, koji su ga dočekali, put u Tel-Avivu, gdje su mu priredjene velike ovacije.

Posjet dra. Weizmanna u glavnom uredu Keren Kajemeta. U nedjelju 28. sept. posjetio je dr. Weizmann u pratnji Colonela Kische ovaj ured gdje ga je u ime direktorija primio van Vriesland govorom u kojem je prikazao uspjeh KKL u zadnjoj godini koja je završena rekordnim iznosom od L 160.000.—. Inž. Ettinger govorio je u ime hanhale KKL i prikazao zadnje kupnje zemljišta u Emeku. Važno je, završava Ettinger, da dr. Weizmann i nadalje potpomaže KKL savjetom i djelom.

Darujte za halučku farmu

Dr. Weizman zalivalo se na toplom pozdravu i izjavio svoje zadovoljstvo nad dobrim razvitkom KKL pa odgovara na stavljena pitanja. Drži da bi es sistematskim radom po dobro promišljenom i konkretnom planu moglo namaknuti za Palestinu potrebni budžet od 1¼ milijuna funti. Od toga bi, po njegovom mišljenju i za KKL otpalo godišnje L 250.000 više nego do sada. To je cilj, za kojim on teži.

Palestina u komisiji mandata. Mandatarna komisija Saveza Naroda, koja se sastaje u oktobru u Ženevi prvi puta, saslušat će izvještaje mandatarne vlasti, koje upravljaju zemljama A-razreda, među koje spada i Palestina i Mezopotamija. Prema službenim vijestima iz Jerusolima i Herbert Samuel će prisustvovati zasjedanju komisije i predložiti izvještaj o palestinskoj administraciji. On će odgovoriti na pitanja članova komisije, koja se odnose na izvještaj Ormsby Gora. Kako je poznato, izradila je onda komisija upitni arak, koji je predložen engleskoj vladi. Naravno se pita, što je učinjeno, da se ispuni zadaća osnivanja židovske domaje.

Cijonistička Organizacija također će u svom svojstvu kao Jew. Agency predložiti komisiji pismeno izvještaj o radu Jewish Agency u Palestini i o njenoj saradnji u administraciji zemlje u ekonomskom i drugom pogledu.

Memorandum palestinske arapske egzekutive na komisiju mandata u Savezu Naroda. Palestinska arapska egzekutiva zaključila je na svojoj sjednici od 2. septembra, da preda ovoj komisiji memorandum, koji treba da se preda ženevskom zasjedanju u oktobru, a ima da bude protuteža izvještaju Herberta Samuela. Memorandum sadržaje pritužbe protiv imigracije i zemljišne politike vlade.

Natječaj Keren Kajemet Lejistraela Ltd u Jerusolimu uzorka propagandnog plakata. Židovski Narodni Fond Ltd. u Jerusolimu imade zadaću, da nabavlja palestinsko zemljište, te da ga učini narodnom svojinom židovskog naroda. Taj fond pribavio je do sada na raznim darovima preko milijun funti, pa je novac upotrijebio za kupnju i amelioraciju od 15.000 hektara zemljišta. Na tom zemljištu osnovano je 30 gradskih i gospodarskih naselja. Keren Kajemet Lejistrael, nastoji u zadnje vrijeme ne samo da intenzivira svoju propagandu, već da joj daje i neko umjetničko obilježje. U okviru toga nastojanja priređuje on ovo nagradno natjecanje, kako da dodje do nacrtu za propagandni plakat Narodnog Fonda. Prva nagrada iznosi 50 engleskih funti, a sve nagrade zajedno 100 funti. Pravo natjecanje imaju svi židovski umjetnici cijelog svijeta, a konačni je termin za priposlanje nacrtu 31. decembar 1924.

Pobliži uvjeti mogu se dobiti kod glavnog biroa Keren Kajemet Lejistrael Ltd, Jerusalem, P. O. B. 283.

Napredak u Hitinu. Nakon što je natječaj, što ga je direktorij Keren Kajemeta raspisao u pogledu opskrbe Hitina vodom, riješen u prilog inženjera Dunje u Hajfi, radovi su već u punom toku. Jedan dio radnika uposlen je na obalama jezera Kineret, gdje se gradi uredjaj sisaljke. Sisaljka dovadja vodu pomoću cijevi, koje su položene daleko u jezero. Druga grupa radnika postavlja cijevni vod od obale jezera duž predgrađa Tiberiasa Kirjat Šmuela, na visoravan, koja se uzdiže 150 metara nad obalom jezera. Tu je uposlena treća grupa radnika gradnjom tornja za vodu, koji se nalazi u sredini Hitina. Očekuje se, da će Kirjat Šmuel i ICA kolonije, što leže kraj Hitina zatražiti priključak na hitinski vodovod.

Hitin, koji, kako je poznato leži na bojištu, na kojemu je 1178. sultan Saladin potukao krstaše, predan je mizrahističkim kolonistima. Do sada se ondje naselilo oko 40 obitelji, koje se bave mješanim gospodarstvom. Kolonija je sagrađena prema nacrtima arhitekta Riharda Kaufmanna. Kraj romantičnog položaja, ima ova kolonija već obzirom na njenu zdravu klimu i dobro tlo, mnogo izgleda za povoljan gospodarski razvitak.

Plan o jednom novom velikom hotelu u Jerusolimu. Poznati jerusolimski hotelier Barsky upravo se povratio iz Amerike, gdje mu je prema »Doar Hajomu« uspelo, da pod imenom »Palestine Corporation Hotel« osnuje društvo s glavnicom od 600.000 dolara. Ovo bi društvo imalo da u Jerusolimu sagrađi veliki moderni hotel. Hotel bi se imao izvesti prema najnovijim američkim iskustvima, a obuhvatao bi 240 soba i 140 kupaoonica te veliku dvoranu za skupštine i koncerte, vrtne nasade i terase oko hotela, igrališta za te-

nis i nogomet i t. d. Pomoću posebnog uredjaja dovadjat će se lieti u sobe hladna voda, da se time snizi temperatura. Za prikladno ime hotela ispisana je nagrada od 100 dolara. Prijedlozi se imaju upraviti na hotel »Allenby« Jerusolim.

Oporavilišta Kupat Holima na Karmelu. Kako je poznato, trebala je radnička bolesnička blagajna Kupat Holim, da u septembru na brijegu Karmelu započne gradnjom oporavilišta. Kako je međjuto parcela, koja je za tu gradnju bila predviđena, prodana privatnicima, započeli su pregovori, kako da se zamjenom ovo zemljište privede svojoj prijašnjoj svrsi, jer je parcela iz raznih razloga osobito prikladna za oporavilište. Očekuje se, da će se ovi pregovori skoro završiti, tako da će se za kratko vrijeme moći početi gradnjom obiju krila oporavilišta.

Porez na duhan u Palestini. Obzirom na vijest, raširenu po palestinskoj štampi, da će se uvesti porez od 25 piastera na kilu duhana i da će to biti nesnošljiv teret za sadioce duhana i dovesti do zastoja industrije, koja se tek počinje razvijati, upozorava vladin departement za trgovinu, da novi porez ima da snaša konzument. Svaki paketić duhana i cigareta bit će snabdjeven pasicom sa naznakom poreza, koji će iznašati 5 miljana na 20 grama duhana ili cigareta.

4922 turista u julu u Palestini. Interes za Palestinu raste iz dana u dan što se može vidjeti iz ovih ofcijelnih brojeva. Ako se uzme u obzir, da mjesec juli nije podoban za turističke posjete, mora se doći do zaključka, da će u sezonsko vrijeme u proljeće broj biti kud i kamo veći.

Priznanje naredbe o židovskim općinama u Palestini. Kolonijalni ured, primio je kako javlja I. T. A. u principu naredbu o židovskim općinama u Palestini. Ofcijelno će se objaviti ova naredba u martu.

Kako je poznato radi se ovdje o autonomiji židovskih općina u pogledu svog zastupstva, poreza i t. d. (Opaska uredništva.)

O. akšice kod useljavanja za rođjake kolonista. Kako doznajemo, odredio je useljenički inspektor palestinske vlade važne promjene useljeničkih odredaba. Ove promene odnose se na one osobe, koje su ovisne o ratarima ili članovima gospodarskih kvucot, ili su pako kod njih namještene.

Glakšica se sastoji u tome, da se članovi obitelji, koji joj mogu da budu od pomoći, ne smatraju teretom. Zbog toga odsada nije više potreban onaj minimalni dohodak za useljenike, koje ratari kao svoje rođjake zovu u pomoć.

Prema tomu dozvoljeno je ratarima i maloposjednicima, da u zemlju pozovu svoje muške rođjake iznad 18 godina, ako će im se time rentabilnost gospodarstva povećati bar za onaj iznos, koliki je potreban za životne potrebe ove pomoćne sile.

Svakako treba razlikovati između pravih gospodarskih naselja i onih gospodarskih grupa i kvucot, koje još nijesu čvrsto fundirane. Članovi kvucot, koji su stalno naseljeni na jednom zemljištu, moći će da prime još jednog o njima ovisnog rođjaka. Ostalim gospodarskim kvucot dozvolit će se primanje rođjaka, ako će im to položaj dozvoliti.

Daljnja koncesija sastoji se u tome, da osobe, koje mole dozvolu za useljenje za svoje rođjake, koji o njima ovise, ne moraju da dokaz te ovisnosti unaprijed donesu. Odsada dakle važe kao »ovisne« one osobe, koje su u času svog dolaska u Palestinu posvema u pogledu svojih životnih potreba ovisne o jednom useljeniku ili jednom palestinskom pripadniku, a s njime su u rodbinskoj vezi i to: žena, roditelji, zaručnica, djeca i pastorčad, unuk, brat ili nećak, sestra ili nećakinja, svi ovi ispod 18 godina, a ako su stariji tad samo u slučaju, da su nesposobni, da se sami uzdržavaju. Za žene vrijedi ova nesposobnost, ako su neudate, obudovljene, rastavljene ili ako su trajno rastavljene od svog muža.

Proširenje i na dalje rodbinstvo uskoro će uslijediti.

Vlada priznala je slijedeća gospodarska, po K. H. finansirana društva, kao trajne kolonije u gornjem smislu: u južnom distriktu: Ber Tobia; u distriktu Jerusolim—Jafa; Kfar Uria i Hulda; u Sjv. distriktu: Gan Šmuel, Kerkur, Tire, Jadjur, Merhavija, Geva, Ejn Harod, Tel Josef, Bet Alfa, Tel Adas, Rub el Nasra, Djindjar, Daganja, A i B, Kineret, Har Kineret, Kfar Gileadi i Ejn Haj.

Kao grupe netrajne naravi vrijede gradjevna kvuca priključena Nahalalu, kvuca Maavar i manje grupe kod Petah Tikve.

Nove ulice. Kako izvještaj Palestinske cijonističke egzekutive za august kaže, unapređuje se gradnja cesta u židovskim predgrađjima i naseljima zajmovima, što ih KH podijeljuje, Solel Boneu.

Novo pridošli haluci upotrebljeni su kod gradnje cesta u jerusolimskom predgrađu Bet Hakerem. U tu svrhu podijelio je KH zajam od 600 LE i to 380 iz radnog budžeta, a 220 iz rezervnog. Nova stambena četvrt Rehavja, koja se nalazi kraj manastira Ratisbon, pozajmila je 500 LE, da izgradi mrežu ulica, koje vode k sredini grada.

Izgradnja židovskog radničkog sanatorija kod Moce omogućena je zajmom od 500 LE, koji će poslužiti za gradnju cesta i cisterne. Židovski useljenici iz Mezopotamije, Anatolije Perzije, Turkestana i Armenije našli su ovdje uposlenja.

Rad oko nove velike ceste, koja spaja obje kolonije Rišon-le-Cijon i Rehobot, započeli su početkom septembra. Ova cesta u velikoj mjeri olakšava vezu između Rehobota i Tel Aviva via Rišon. Preko 200 radnika bit će kroz 4 mjeseca pod nadzorom same vlade kod tih radova uposleno. Novac za to osigurao je već Jewish Colonial Trust.

Hebrejska opera u Palestini. Sjedište direkcije opere sada je u Jerusolimu. Za novu sezonu angažirane su nove sile: gdje. Fedorowna (dramat. sopran), Medubia (mezzo sopran) i gosp. Konstantinowskog (bariton), svi iz Moskve. Probe za »Aidu« kojom će se započeti nova sezona, već su započele. I kor, koji je dobio novo vodstvo znatno će se povećati.

Uapšenje gospodje Manje Šohat. Vijest »Sunday Expressa«, prema kojoj je uapšenje gdje. Šohat u vezi s ubijstvom de Haana, nije ispravna. Jerusolimska policija dala je izjavu; da gdje. Šohat nije uapšena zbog ubijstva de Haana, već iz sasvim drugih razloga. Gdje. Šohat je međjuto na osobnu garanciju gosp. dra. Magnesa puštena na slobodu.

Uapšenje arapskog podgouvernera u Palestini. Kako javlja arapski list »El Karmel«, uapšen je 25. septembra podgouverner od Jenina, Saba efendi.

Iz Jugoslavije

K DOPISU EGZEKUTIVE.

Dovodom članka u 27. broju »Jevrejskog Života« od 3. oktobra 1924., koji je izašao na uvodnom mjeslu pod naslovom »Izmjenjivanje komplimenata«, objelodanjujemo doslovan prijevod našeg izvještaja Egzekutivi o beogradskom Saveznom Vijeću, u koliko se odnosi na sarajevske događaje:

»... Rasprave bile su djelomično veoma burne, naročito generalna debata o izvještaju Sav. Odbora. Na mahove je izgledalo, da će doći do cijepanja naše zemaljske organizacije. Opozicija — Sefardi Sarajeva i Južne Srbije — upriličila je eksodus, ali se opet vratila vijećanjima i konačno se izmirala sa vodjama.

Za Vašu orijentaciju prikazat ćemo Vam ukratko prethistorijal ove borbe. U Sarajevu borile su se dvije grupe unutar organizacije. Jedna grupa, koja je bila u vodstvu židovskog Narodnog Društva (ujedno mjesna cijonistička organizacija) i izdavala svoj vlastiti list, zashupa stajalište apsolutnog jedinstva židovskog naroda i ne priznaje nikakove diferencijacije između Sefarada i Aškenaza. Ona traži i u radu za galul jedinstvenu frontu, naročito u pitanjima javnoga života i unutarjopolitičkog rada. Druga grupa, koja obuhvaća majoritet Sefarada Sarajeva i Južne Srbije, ali ne bos. pokrajine i Beograda, naglašava razliku između Sefarada i Aškenaza i tvrdi, da pored potrebe, da se kod Sefarada mora raditi drugim metodama, nema mjesta za »ekstremno-radikalni« cijonistički stav u jednoj sredini, koja ne poznaje asimilacije. Najveća razlika bila je u galutskome radu. U Sarajevu razvila se oštra borba, koja se vodila i u nežidovskoj javnosti. Druga grupa dobila je konačno nakon policijske intervencije vlast u

januara do 30. septembra 1924.

Dječji sabirni arci	Tora darovi	Usluge	Otkup čestitanja	Roba	Nordanov grad	IZNOS	Kontingent	Iznad Kontingenta	Ispod Kontingenta		
						395					
	100					1784	11250		9466		
						345	750		405		
						275					
	3190			162	5000	46607	50 135000		88392 50		
			305			2065	6250		4185		
				187	50	3653	50 22500		18840 50		
11	75	625				6938	25 11250		4311 75		
						970					
			1635	200	1140	5848	50 15000		9151 50		
417	150		240			1738	25 4500		2761 75		
	90					815	75 1500		784 25		
	20		225		370	1505	3000		1495		
						135					
	50					3231	25 2250	981 25			
						300					
						100					
			230			405					
				210		680					
						4680	6000		1320		
	1210	50	25			9134	50 7500	1634 50			
						1146	5250		4104		
			340			2531	25				
	25		140			4840	90 2250	2590 90			
						1580	25 1500	80 25			
						500					
			630			630	750		120		
						520					
50			1770	1220		51723	50 75000		23276 95		
240	12257		180	100		835	70 750	85 70			
	50					5497	50 75000		69502 50		
289	75					289	75 3000		2710 25		
						1257	50				
			1000			6210	50 7500		1289 50		
						250	1500		1250		
						500					
						125					
						1445	750	095			
301	50					2858	25 4500		1641 75		
						465	750		185		
23	1370					14334	95 135000		120665 05		
	2651					4414	25 11250		6835 75		
						2705	55 3000		294 45		
						391	50				
						180					
	20					342	3000		2658		
	220					4211	50				
	87	50				212	50				
						836					
						690					
					215	4476	50 3000	1470 50			
294	25	50				2476	25 7500		5023 75		
820		222	25			2879	7500		4621		
1148						6168	11250		5082		
250		775				10931	50 15000		4068 50		
						450	2250		1800		
			130		114	786	25 1125		338 75		
143	50	180				1341	75 1125	216 75			
						5500	18750		13250		
50	50	200	201	50		11272	11250	22			
6732		3300				69034	45 135000		66065 55		
237					110	1793	1125	608			
72		306	75			2754	15000		12246		
252		70				6126	75 2250	3876 57			
						482					
50	11282	20	27220	50	201	50	14735	2908	7249	329051	85

Narodnom Društvu i osnovala je svoj vlastiti organ. Obje grupe nastaviše borbu. Umjesto da traže — kraj svih diferencija — zajedničke dodirne točke, proširili su ekstremni elementi sve više jaz. Borba je poprimila prividno antiaškenaski karakter, premda su vodje Sefarada opetovano uvjeravali, da to nije u njihovim intencijama, pa su naglašavali, da su konačno po svojoj ideologiji učeniči Aškenaza. Naravno da je time onemogućen svaki cionistički rad u Sarajevu.

Sefardska grupa pozivala se na izjave lica, koja stoje na čelu svjetske Cionističke Organizacije, a koja su kod raznih zgoda isicala važnost sefardskog elementa i posebne sefardske svjetske organizacije. Među ostalim tražili su i poseban distrikt. Savezni Odbor nije mogao da prihvati ovaj zahtjev sefardske grupe, jer bi to kraj malenog broja židovskog pučanstva onemogućilo cionistički rad, a naročito obzirom na mnoga mjesta Bosne, gdje žive i Sefardi i Aškenazi. U statutu Saveza nije bio predviđen partijski sud, koji bi bio kompetentan da odlučuje u takvim slučajevima (što je sad naknadno učinjeno). I tako se sukobiše protivštine u vijećanjima naše konferencije. Beogradske sumišljenike, koji su pretežnim dijelom Sefardi, ali se nisu priključili sarajevskoj i južno-srpskoj grupi, ide hvala, što je uspjelo njihovom utjecaju, da uzdrže jedinstvo unutar organizacije i da izmire protivničke grupe. Sarajevska grupa napustila je svoj zahtjev za distriktom i nastojala je da stvori zajednički s drugom grupom radni plan.

Iz sjednice Radnoga Odbora od 6. oktobra 1924. Čitaju se razni dopisi. Bogoštovna općina u Subotici javlja, da je votirala Din. 5000.— za halučku farmu. Do sada poznati rezultat »Dana za halučku farmu« je dosegao svotu od preko din. 36.000.— što nikako nije ispunilo nade, koje je Radni Odbor imao u ovu akciju omladine. Konstatuje se, da manjka još uvijek svota od oko din. 200.000.— pa se raspravlja, kako će se namaknuti ova svota i povišeni kontingenat za Keren Kajemet. Zaključuje se ponovno nastaviti akciju u Zagrebu, a treba najenergičnije zahtijevati od svih sumišljenika, koji upisane darove nisu uplatili, da svoju dužnost ispune odmah. Iza toga raspravljalo se o prilikama u Sarajevu, te R. O. odbija objedu »Jevrejskoga Života«, da je izvještaj na Egzekutivu o Saveznom Vijeću sastavljen mala fide.

Dan za halučku farmu. Kako smo iz veoma malo mjesta izvješteni, kako je provedena ova priredba, ne možemo donijeti točan izvještaj. Poznati su nam samo materijalni rezultati, pa ih niže donasamo:

Koprivnica	Din. 8.175.—
Novisad	» 7.233.—
Sarajevo	» 6.422.—
Vinkovci	» 4.538.—
Stari Bečej	» 2.100.—
Požega	» 2.000.—
Bitolj	» 1.140.—
Beograd	» 1.000.—
Vukovar	» 1.000.—
Brod na Savi	» 805.—
Zenica	» 500.—
Višegrad	» 400.—
Travnik	» 373.—
Osiijek	» 320.—
Din. 36.006.—	

Pozivu i zaključku sleta odazvala su se dakle omladinska društva u samo 13 mjesta, a možda da još jedno ili dva nisu stigli, da pošalju novac i javne rezultate. To je slabi odziv koji postaje još i manji, ako se uzme u obzir, da je navedena

svota, namaknuta koli sabiranjem među starijima, toli i samooporezovanjem pojedinih omladinaca ili samih društava. Inicijatori ove priredbe očekivali su, da će se pozivu odazvati cijela omladina i priredbama i samooporezovanjem i nadali su se, da će omladina na ova dva načina namaknuti Din. 100.000.—.

Darovi za halučku farmu. Bogoštovna općina u Subotici votirala je za halučku farmu Din. 5000. Iz Sente stiglo je kao rezultat nastavljene akcije, koja je prvi puta donijela Din. 10.000, još D 4000.

Jakob Spitzer. U subotu dne 4. o. mj. umro je u Kustošiji kraj Zagreba u dobi od 56 godina g. Jakob Spitzer, te je sahranjen dne 6. o. mj. uz veliko učešće na židovskom odjelu Mirogoja. U pokojniku gubi član Radnoga Odbora g. Šimo Spitzer svoga oca, pa našem sumišljeniku i njegovoj obitelji povodom toga teškoga gubitka izrazujemo iskreno saučešće. Zihrona letova!

Proslava 50-godišnjice opstanka Beogradskog Jevrejskog Ženskog Društva. 26. oktobra o. g. navršit će se 50 godina od postanka ovog lijepog i humanog društva. Od velike je važnosti značaj i obujam rada Jevr. Ženskog Društva, jer se taj rad nije ograničio samo na lokalne potrebe i prilike već je obuhvatio i širu našu židovsku zajednicu. Sva židovska društva i sve naše ustanove u Beogradu spremaju se i čine velike pripreme za taj dan, da se on dostojno obilježi i proslavi.

Tom prilikom izdat će se spomenica, koja će se prodavati u korist podizanja »Doma Jevr. Ženskog Društva«. Spomenica sadržaje pored istorije postanka i rada društva još nekoliko priloga od isključivo židovskih žena, što je simpatična novost u našoj skromnoj sredini.

Pošto će se tom prilikom sastati predstavnice svih židovskih ženskih društava u kraljevini, to će se slijedećeg dana po proslavi održati skupština za osnivanje »Saveza Jevr. Ženskih Društava u kraljevini SHS. Na ovoj će se skupštini definitivno utvrditi pravila i izabrati savezna uprava. Predstavnice pojedinih društava čitat će izvještaje o radu svojih društava.

Osnutak Židovskog građanskog društva u Bjelovaru. Već se odavna pokazala potreba, da se u Bjelovaru, koji broji preko 160 židovskih obitelji, uspostavi građansko udruženje, koje bi bilo stjecište našeg židovskog građanstva, te koje bi moglo lijepo kulturno da djeluje na naše građane.

Nakon mnogih pregovora napokon je uspjelo naći bazu, da u udruženje unidju svi Židovi, bili oni cionisti ili ne, te da tako zajednički saraduju na kulturnom židovskom radu, bez razlike na pojedino političko uvjerenje.

U tu svrhu održana je u nedjelju 5. o. mj. konstituirajuća skupština, te je nakon srdačnog pozdrava privremenog predsjednika g. Žige Pollaka, te referata o svrsi udruženja gosp. prof. Šaja, skupština jednoglasno izjavila potrebu osnutka židovskog građanskog društva, koje ima da u najskorije vrijeme uspostavi svoj dom i čitaonicu. Nakon primanja društvenih pravila, bira se per acclamationem radni odbor za god. 1924./25., te su izabrana slijedeća gospoda: predsjednik: Žiga Pollak; potpredsjednici: Vilim Lauš i Ing. Rozenzweig; tajnik I., prof. Šaj; tajnik II.: Lavoslav Hirschl; blagačnik: Hermann Epstein; knjižničar: prof. Semnitz; odbornici bez funkcije: dr. Hrčić, dr. Gotlieb, Žiga Altmann, dr. Margulies, dr. Ländler, Dane Weiller, Slavko Wolf i Haim Montilja.

Nakon izbora radnog odbora, predsjednik se srdačno zahvaljuje u ime cjelokupnog odbora, te obećaje, da će odbor sve učiniti, da udruženje što uspješnije napreduje. Nakon toga bio je novoizabrani predsjednik burno pozdravljen, našto se je skupština završila u punoj nadi, da će i među našim Židovima zavladati ljubav i sloga i razumijevanje za svoj narod.

Udruženju je do danas pristupilo 90 aktivnih članova.
H. M.

Zenica. U subotu, 13. sept. o. g. održalo je kulturno udruženje židovske omladine »Neurim« svoju redovitu glavnu skupštinu. Predsjednica A. d. a. P. a. p. o. otvorila je lijepim govorom skupštinu i ocrtala prošlogod. šnji rad udruženja. Slijedi tajnički izvještaj Hani Salom i dr. Izabran je novi odbor, kojemu stoji na čelu predsjednica gđja Ada Papo i kao tajnik h. Samuel Trinkl, koji ujedno ima agende povjerenika Keren Kajemeta. Ovu svoju dužnost ispunjava on potpunoma, pa je Zenica u prošloj godini inadmašila kontingent za svotu od preko din. 3.800.—. Osim toga izabrani su u odbor h. Jakob Ozmo, Samuel Levi, A. Salom, Hany Salom, Danica Stärk i Ella Kraus.

Višegrad. Na 23. o. mj. prigodom 10-godišnjice smrti Davida Welisohna održao je gosp. Ferd. Krautblatt predavanje u prostorijama Mjesne grupe Žid. nar. društva. Pošto je prikazao njegove zasluge za cionističku organizaciju, dotakao se i jugoslavenske halučke farme u Palestini, te je tom prilikom sakupljena lijepa svota za halučku farmu.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJ. SHS.

1. Dne 1. oktobra započeo je redovni rad Radnog Odbora, koji se je na svojoj prvoj sjednici konstituirao ovako: Predsjednik: Cvi Rothmüller. Potpredsjednici: Ivo Almulj (Beograd), Dr. Moric Ozmo (Sarajevo). Tajnici: Filip Reiner, Arje Weinberger. Referenti: a) organizacioni: Egon Goldner, b) kulturni: Cvi Rothmüller, c) športski: Artur Schwartz, d) finansijski: Max Krautblatt, e) palestinski: Leo Weinberger, f) K. K. L. ujedno g) knjižničar i arhivar Josip Milhofer, h) odgojni: Jula Weiner. Odbornici: Moše Schweiger.

2. Prvi broj internog glasila izlazi oko 20. oktobra. Umoljavaju se udruženja, da javne odmah broj redovnih članova (iznad 15 godina).

3. Udruženja, koja još nijesu izvjestila o glavnoj skupštini i radu, neka to smjesta učine.

4. Izvještaji o »Halučkom domu« kao i novac ukoliko još nije otposlani imade se smjesta poslati.

5. Upozoruju se udruženja, koja dugove predjašnje radne godine nijesu otposlala do 15. septembra, imadu iste namiriti uz 20% nadoplate.

»Gideon« Izašao je 12. broj V. god., koji sadržaje opsežan i točan izvještaj o petome omladinskom sletu i S. Vijeću u Novom Sadu. Sadržaj je slijedeći: Peli slet. — Svečana služba božja. — Svečano otvorenje sleta. — Koncert-akademija. — Izlet. — Sport i gimnastika. — Sabor Vodja. — Savezno Vijeće. — Pabirci. — Fürst: Poslije sleta. — Iz Radnog Odbora Uprave.

Broj izišao je povećan i u većoj nakladi. Stoji 8 dinara. Naručuje se: Uprava »Gideon«, Zagreb, lica 31, III.

Svakome lko želi da se točno informira o sletu i strujama u našoj omladini preporučamo ovaj broj.

ROZA ROMANO

ZAGREB

SAMUEL WESSEL

RUMA

zaručeni

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovičeva ulica broj 15

Brzjavni: DIANA

Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova broj 16. za vrijeme od 25. do 30. septembra 1924.

Pred novom radnom godinom

Povodom godišnje statistike K. K. L.

U opreci prema sabirnom radu u cijelome svijetu, gdje neprestano rastu prihodi za Keren Kajemet Lejisrael, mi nakon nekoliko godina lijepoga razvoja, mora da bilježimo veliki nazadak, jer smo u tri četvrti godine namaknuli samo dinara 329.051.85 (lanjska je godina u istom razdoblju donijela dinara 497.995.—) Ova nas činjenica mora ozbiljno da zabrinjuje i da nas potakne da tražimo i nadjemo novih puteva, kako bi opet popravili ovaj slabi uspjeh. Sili naš na to i okolnost, da u godini 5685. imademo da namaknemo uslijed kupnje zemljišta za koloniju naših halucim u Tiri znatno veći kontingent no u prošloj godini. Kad se uprava Keren Kajemet Lejisraela ustručavala da kupi ovo zemljište, jer ima da udovolji velikim i teškim obvezama uslijed kupnje kompleksa zemljišta od 40.000 dunuma u Emeku, mi smo je sklonili na kupnju time, da smo prema njoj preuzeli striktnu obvezu, da ćemo u roku od 3 godine isplatiti cijelu kupovninu. Preuzeli smo tu obvezu na temelju zaključaka naših komesara i Saveznog Vijeća, na temelju dosadašnjega rada, koji je pokazao lijepi razvitak i učvrstio nas u uvjerenju, da možemo preuzeti ovakovu obvezu.

Ne ćemo ovdje da iznesemo rekriminacije, da tražimo tko je kriv ovome nazatku, jer od toga ne očekujemo nikakav rezultat. Statistika jasno govori i ne traži komentara. Želimo, da iznesemo ideju, za koju držimo, da se može svagdje provesti, a naročito u velikim mjestima. Treba tek malo truda i dobre volje, pa ćemo lako u svakome mjestu naći oveći broj saradnika, koji će dragovoljno preuzeti da namaknu unutar godinu dana jednu izvjesnu svotu. Ovo samokontingentiranje, o kojemu smo već pisali u »Židovu« uspješno se provelo u Austriji, a sad ga provadja i povjereništvo u Zagrebu, te izgleda, da će ovaj put uspjeti, da Zagreb namakne ne samo propisani mu kontingent, već da će ga i premašiti. A i svako drugo mjesto može kraj ozbiljnog i sistematskog rada da postigne svoj kontingent. Povjereništvo u Beogradu ozbiljno se — prema zadnjim dopisima — bavi izradjivanjem plana, kojim bi se zahvatilo ne samo Židove grada Beograda, već i okolice. Slično moramo tražiti i od naših povjereništava u Sarajevu, Osijeku i Novome Sadu, a naročito očekujemo, da će novoosnovani Centralni Ured cionističkih društava za Južnu Srbiju ozbiljno pristupati organizovanju sabirnoga rada u Južnoj Srbiji.

Nismo iznijeli ideju samokontingentiranja zato, da opet bacimo novu krilaticu u redove naših komesara, a niti za to, da uzmognemo u izvještaju o radu kazati, te je uprava Keren Kajemeta dala novoga policajca ma da je unapred znala, da se stvar ne će moći provesti u praksi. Tražimo provedenje samokontingentiranja zato, jer je to podestan način, kojim ćemo najlakše i najbrže te najsigurnije organizovati sabirni rad, jer je to već u praksi okušani metod, koji je uspio. Ako ne ćemo da nam rad zavisi o slučaju, da se rezultat ne mijenja iz godine u godinu,

onda mora da provedemo sistematski sabirni rad, koji do sad nismo nigdje proveli.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael nastojat će da u novoj radnoj godini dodje u što uži kontakt s pojedinim povjereništva, da se s njima posavjetuje, kako bi se prema mjensnim prilikama sabirni rad što više intenzivirao. Naročito će Uprava Keren Kajemet Lejisrael tražiti, da svagdje angažuje židovsku omladinu na saradnju za Keren Kajemet.

Stojimo pred novim radnim periodom, koji ima da nam donese povišeni kontingent. Jesen i zima najjače je naše radno vrijeme. Valjat će stoga, da to vrijeme što bolje iskoristimo. Neka sebi povjereništva i komesari izrade točan plan rada, a naročito neka provedu diobu rada. Ne smije sve da leži na leđima jednoga čovjeka. U svakome mjestu neka povjereništva odmah pristupe k pojedincima i neka sebi osiguraju saradnike tako, da će se već na početku godine vidjeti kakav će vjerojatno biti rezultat, pa da pravodobno uzmognemo ondje, gdje se za to ukazuje potreba, zajedničkim silama poraditi oko poboljšavanja sabirnoga rada, da bi tako sva mjesta došla u statistiku pod rubrikom namaknutoga kontingenta.

Pristupimo sad svom energijom novome radu i uložimo sve sile u to da uspjeh bude što bolji, kako bi ne samo bili u stanju da udovoljimo našoj obvezi prema direktoriju Keren Kajemet Lejisraela, već da i mirne savjesti možemo na našoj narednoj konferenciji kazati: iscrpili smo sva vrela, iskoristili smo svaku priliku, izvršili smo svoju dužnost.

Dr. A. S.

OPĆI DAROVI.

Banjaluka: Juda Levi	20.—
Jajce: Josef Fenjő, prigodom ozdravljenja	25.—
Josef Altarac 40.—, Martin Graf 20.—	85.—
Zagreb: Berta Engel 30.—, Pavao Justitz 30.—	60.—
Osijek: Adolf Singer	42.50
	207.50

Škrabice.

Višegrad: Jozefina Papo 30.—, Lea Papo 24.—, Sante Papo 10.—, Dječja kolonija 11.50, Eljas Kajan 10.75, Daniel Kamhi 10.50, Merjama Demaja 20.—, Frida Memes 5.—, Jakob Maestro 11.—, Max Krautblatt 20.—, Aron Altarac 7.50	160.25
Beograd: Majer Pinkas Koen	35.—
Zagreb: Uprava Ž. N. F.-a	17.—
Split: Isak Kajan	182.—
	394.25

DAROVI ZEMLJE.

Višegrad: Na vjenčanju Baruh—Kajon sabrala Estera Papo	223.50
Sarajevo: Herzlova akcija	4075.—
Beograd: Na dan Teodora Herzla sabramo 560.—, na Berit Mila: sina Baruha Grünberga 355.—, sina Jakova Kalefa 150.—, Ivana V. Vajsa daruju Mihajlo Vajs 100.—, Samojlo Amar 100.—, Moric D. Majo 50.—, Moša Mevorah 50.—, David Winterštajn 50.—, M. Stern 20.—, Na Berit Mila sina Weichselbauma daruju: Albert Weichselbaum 50.—, D. Reitzer 100.—, D. M. Levi 100.—, Bela Sonenberg 50.—, M. Singer 30.—, Na vjenčanju R. Farhi—I. Konforti 114.—, na vjenčanju Baruh 247.—, na vjenčanju Almuslino 70.—, na vjenčanju Franko—Mandil 11.25, na vjenčanju dr. Ruso 127.50, na vjenčanju Sarina Koen—Leon Koen 86.—, na prstenju Bukice Arneti 190.—, na aveli polk. N. N. 125.—, na aveli Neti I. Fischer priložili muž i djeca 100.—, Nisim Koen 100.—, Živko Šalom 100.—, Anika Adamja 100.—, Isak A. Koen 60.—, Hana Beneš 50.—, Wasserfilit 30.—, Gold-	

mann 30.—, N. N. 30.—, S. Mosberger 30.—, M. Grünberg 30.—, H. Medina 20.—, N. N. 10.—, T. Almuslino 20.—, N. Levi 10.—, N. N. 10.—, V. Samujlović 10.—, Gutmann 10.—, D. Adut 5.—, M. Goldmann 10.—, K. Feldmann 10.—, I. Farhi 10.—, Fleischer 5.—, Helender 5.—, Bejosif 10.—, Na Avel Joziša Maclijaha 73.—, Na uspomenu umrlog Vilima Veisa dao Hugo Kon 100.—, dr. David Hochner, Bernardo i Aleksandar 200.—, Prilog Avram Fingerhut 10.—, Alfred Mehmed 12.—, S. Koen 10.—, S. Albahari 50.—, Moša Klarie 40.—

4135.75

Split: U prostorijama »Jarden« daruju: Moric S. Finci 20.—, Julius Broner 50.—, Slavko Weiss 20.—, Olga I. Gaon 10.—, Isak Hajon 10.—, Šalom M. Finci 10.—, Albert Finci 10.—, Lelio Hajon 10.—

140.—

Zagreb: Ispravak iskaza br. 2, 6, 14

326.—

Sisak: Prigodom svadbe Trautmann—Schwabentz

140.—

9040.25

TORA DAROVI.

Višegrad: Leon Altarac 20.—, Maier Baruh 50.—, Daniel Kamhi 10.—, Aron Altarac 20.—

100.—

Stari Bečej: Aleks. Bleier 100.—, dr. A. Nagy 90.—, Rudolf Spitzer 20.—, Štefan Herzog 10.—

220.—

Beograd: Jakob H. Levi 50.—, I. Alkafay 50.—, A. H. Karijo 50.—, I. Koen 50.—

200.—

Split: Moric S. Finci

20.—

540.—

MASLINE.

Rečica: Elsa Steiner u gaj Štefe

50.—

50.—

OTKUP ČESTITANJA.

Brod na Savi: Emil Kaufmann 1000.—, Vilko König i drug 25.—, Željko Katz 25.—, Julko Engel 10.—, dr. Josip Abramović 100.—, Vilim Rothmüller 20.—, Rudolf Fuchs 50.—, Bachrach 10.—, N. N. 10.—, Josip Weiss (Coca) 20.—, Osias Gottsmann 25.—, Goldstein 50.—, Eugen Spitzer 10.—, Ernest Fischer 10.—, Kamilla Török 10.—, N. N. 10.—, Jakša Weiss 10.—, Isidor Steiner 20.—, Dr. Oskar Spiegler 200.—, Dragutin Mahler 20.—

1635.—

Novisad: Dr. Matija Sattler 100.—, Kovacs Balint 100.—, Vilim Pig 100.—, dr. Reick 100.—, Matias Lövi 100.—, Rudolf Müller 50.—, Simon Eckstein 70.—, Kertész Samuel 50.—, Josef Virag 50.—, Mano Aleveil 50.—, Braća Löwenberg 50.—, Viktor Gross 50.—, Locker Vilmos 100.—, Ižo Weinfeld 50.—, Leo i Alfred Löwenberg 50.—, Rudolf Hirschbeim 25.—, Robert Rado 25.—, Jenö Bröder 50.—, Gomboš 100.—, Max Bader 50.—, Iritz Mor 50.—, Ödön Lang 100.—, Emil Vög 100.—, dr. Fritz Reich 1000.—, Neumann 100.—

1770.—

3.405.—

PREGLED:

Iz Hrvatske Slavonije i Dalmacije	2612.50
Bosna	4663.75
Srbija	4370.75
Vojvodina	1990.—

13.637.—

Odi 1. januara do 30. septembra unišilo svega Din. 326.043.85. — Za Ž. N. F. robu unišilo svega 2908.— dinara.

Knjigotiskara A. Stein

Draškovićeva 42 ZAGREB Draškovićeva 42

Preuzima svakovrsne tiskalice uz ukusnu, solidnu i brzu izradbu te umjerene cijene. — Preporuča se za izradbu komisijonih knjiga, listovnog papira, koverta, cijenika te svih u knjigotiskarsku struku zasjecajućih poslova.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo

„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

VREĆE

iz jute, kokosina i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobija se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Trbovcina 13 ZAGREB tel. 19-45

Kopujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najpovoljniju dnevnu cijenu —
Zavod za parafiranje nepremetnih posjela

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Tražite li elegantne cipele

za **proljeće i ljeto**, izvolite razgledati naše izloge i uvjerit ćete se o **jeftine cijene!**

ŠANDOR EBENŠPANGER

Skladište cipela

Ilica 2

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt.

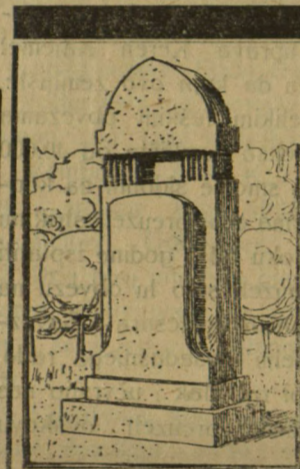
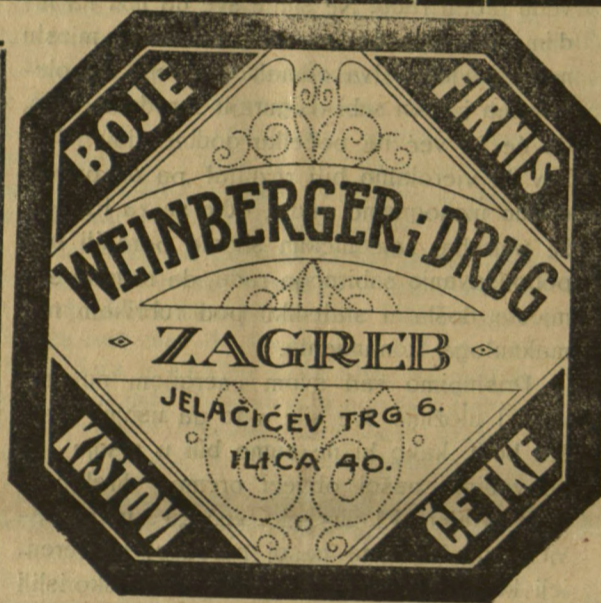
Gebrüder Böhler & Co. A.-G.
Wien Berlin

Željezo

Željezna roba

Cement

Sav građevni materijal



Mirko Weiss

Maksimirska cesta 46.

Klesarska industrija
i kiparstvo

Veliki izbor nadgrobnih spomenika iz mramora, žvrdskog i šleskog granita izrađuju sve u klesarski i kiparski obrt spadajuće poslove kao i izradu

Mramornih ploča

za gradebe i pokopne.

Osobite umjerene cijene

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzjavni naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavni: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz garantovane čiste banatske krupice (gries) po napuljskom sistemu uz najpovoljnije cijene.

Naročito preporuča

košer šol pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadzornikata
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
Brzjavni: Centrobanka,

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
kućna cen.: 2 85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvo-razrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.